Veneția în acorduri poetice basarabene

Nina CORCINSCHI*

Keywords: *Venice*, *logos*, *Bessarabian accords*

Stabilirea la Veneția i-a marcat poetei Eugenia Bulat formula lirică, care a evoluat spre un registru din ce în ce mai interiorizat, adâncit în propriul „uter intern". Periplul dinspre exterior spre interioritate a fost unul lung şi chinuitor. Pentru a înainta către sine, poeta a trebuit să-şi ardă, mai întâi, combustia de preaplin sufletesc într-un destin colectiv.

„Sunt bolnavă de o boală incurabilă: dor de trăire se numeşte" îşi anunță Eugenia Bulat chiar din primele versuri resorturile afective care vor prinde contur liric din ce în ce mai nuanțat. Atmosfera poeziei se încheagă din frământări basarabene acute: ancorarea conştiinței naționale într-o limbă şi o istorie românească. Realitățile timpului devin propriile realități şi experiențe empirice ce-i alimentează scriitura. Poeta decelează dramatismul unor vremuri cinice, altfel spus, „dă brânci vieții în arterele poeziei" (Poamă 2002: 4), personalizând versul, materializându-l cu respirația grea a unui spirit contorsionat, revoltat de propriile adevăruri. Sensibilitatea poetei vibrează în fiecare sunet şi rostirea cuvântului este atât de intensă, încât ajunge să scrijeleze privirea care parcurge scrisul. Preaplinul trăirii se explică prin „veacul nebun", amenințător al ideii de limbă, istorie şi neam. De aici, „şederea pe pervaz", semnalând „tranzitoriul care sfâşie ființa" (Cimpoi 2002: 3), situarea între două lumi/ realități, între două destine, între identitate şi alteritate. De aici confruntarea poetei cu istoria, care-i oferă o singură alternativă de salvare – izolarea în spațiul latifundiar al verbului. Evadând în vers, poeta se eliberează de tensiunea existențială, poate degaja suspinele refulate şi inspira oxigenul purificator al atmosferei în care „deescul fuzionează cu umanul" (Poamă 2002: 4). Realitatea izbucneşte dezlănțuită în rimele poeziei, incisivii ei cheamă din nou poeta în „zona de conflict". „Cu aripile zdrelite trăiesc", mărturiseşte ea cerând îndurare Domnului, dar revine resemnată în tranşee, conştientă de menirea-i biblică de a turna iubire de țară în golul din jurul ei.

Ataşamentul pentru ideea cuvântului românesc ca infinit, ca memorie colectivă, ca şansă de supraviețuire a poporului în istorie, Eugenia Bulat îl exprimă în *Cupa trăirii:* „Bolnavă sunt: Nu simt că trăiesc,/ Dacă nu sorb continuu/ Cupa

* Institutul de Filologie al Academiei de Ştiințe a Moldovei, Chişinău, Republica Moldova.

BDD-V2614 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:40:47 UTC)

verbului/ Până la fund.../ Cea în care/ Prin veacuri/ A ars/ Sufletul/ Şi cugetul/ Naţiunii/ Până a rămas/ Numai esenţa,/ Numai sămânţa,/ Numai cuvântul".

Dorul de libertate, de comuniune frăţească transfigurează eul liric într-o pasăre în care a încăput „toată jalea unei înstrăinări" (*Botez*) şi zborurile căreia au fost frânte de sârma ghimpată de pe Prut. Deschiderea spre univers a sufletului-pasăre, „goana după orizont" (*Optică 2*) este bruiată de nebulozităţile spaţiului, eul liric mărturisind că poartă memoria încercărilor eşuate în „rănile sufletului, în irisul ochilor, în fracturile din aripi...". Lacrima devine paravan şi scut, în ea plânge jalea întregului neam românesc. *Exod cu prunci şi ghilotină* e o parabolă despre destinul românilor basarabeni într-un veac al terorii roşii. Scrisă într-un registru liturgic, poezia pune pe note de tristeţe sfâşietoare sacrificiul junilor care construiesc libertatea cu ghilotina în spate.

În traiectoria literară a Eugeniei Bulat registrele discursive se schimbă, de la tonalitatea gravă la cea tandră, feminină. Eul liric revine inevitabil la condiţia feminităţii, care presupune alunecarea în univers, contopirea panteistă cu elementele naturii: „Mă topii subit/ în ultimul fulg/ la sânul de lapte al ierbii/şi-n zvâcnetul sevei/ ţâşnii spre înalturi/ pe râul etern înnoit/ an de an" (*Exod vegetal*). Pe aceeaşi latitudine se înscrie şi sentimentul matern, fertilitatea fiind văzută ca miracol şi taină. Într-un registru simbolic, copiii sunt mugurii pe care-i naşte, generatoare, tulpina. Grija pentru ei dezlănţuie toate forţele latente ale mamei, înnobilându-i şi sfinţindu-i fiinţa.

Taina rodirii, *Florii la Sfânta Teodora*, *Paştele Blajinilor* sunt versuri în care feminitatea se defineşte, se autodivulgă în tandreţea şi candoarea sa ingenuă, acestea racolate, din nefericire, în subteranele contingentului. Drept urmare, irupe rugămintea-strigăt a poetei: „lăsaţi-mă să fiu femeie!". Într-un spaţiu şi timp al redutelor pierdute, doar dreptul de a iubi şi perpetua sunt legile sfinte care varsă sens peste numele femeii. Vulnerabilitatea feminină se revendică prin condiţia de împlinire erotică (*Ci doar prin iubire sunt lacrima de rouă pe floare buzelor tale. Sorbeşte-mă...*) şi necesitatea de-a fi ocrotită („Cine te-a minţit/ Că aş putea ocroti/ fără tine pământul/ şi l-ai aşezat în braţele mele?/ Ce mă fac fără umerii tăi?..."). Senzualitatea frăgezeşte versul, îl încarcă cu acorduri gingaşe şi tandre. Fiorul erotic reverberează romantic ipostazierea femeii în cele mai pure articulaţii ale naturii. Femeia se doreşte lacrimă de rouă, undă tremurândă în atingerea magică a respiraţiei iubitului. Prin iubire renunţă la toată armura şi bravada sa, topindu-se în braţele bărbatului.

În acelaşi timp, duelul cu realitatea răscoleşte energiile femeii, sfârşind prin a o cimenta, a o face mai puternică. Eul liric ajunge astfel la un contrapunct: „Fragilă ca un crin,/ să te faci dură,/ ţinând în chingi/ eterna lege-a firii,/ şi răni să-ţi sângereze peste gură/ suite-n şţreang,/ cuvintele iubirii" (C*ontrapunct*).

Poezia Eugeniei Bulat înseamnă mai întâi de toate trăire intensă, până la paroxism, a ontologiei româneşti. Lacrimile zbuciumatei Basarabii au plâns în poetă „până s-au făcut stalactite, stalagmite,/ pietre de hotar,/ pietre funerare,/ lilieci de noapte, urâţi,/ cratere oarbe-n deşert, –/ !tot ce poate seca/ un ochi viu şi uman/ de sare,/ de apă,/ de văz" (*Acord final*). Străbătut de aceleaşi doruri, frustrări şi dureri, demersul liric are o traiectorie ascendentă în sensul evoluării de la un registru al

BDD-V2614 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:40:47 UTC)

concreteții şi palpabilității ideatice, la expresia pe cât de densă şi grea în semnificații pe atât de elastică şi elegantă sub aspect stilistic.

Volumele *Stalactite* şi *Veneția ca un dat* certifică maturizarea deplină a poetei şi stăpânirea cu multă siguranță a versului cu accente filosofice, trecut prin orga variatelor modulații eufonice. După ce arderile din interior iau consumat toate iluziile, poeta, în *Veneția ca un dat,* lasă toga de lut şi trage peste ea „plăpumi grele de apă". Veneția este spațiul placentar care maternizează eul liric, îi creşte noi aripi de zbor, îi dezvoltă noi articulații privirii, „ca şi cum văz ai avea şi-prin-pori/ sau cu-o-mie-de-ochi/ !ai-fi-orb" (*Atunci când cobori...*). Regăsită într-o pasăre Phoenix, „o pasăre mare,/ ciudată şi tristă,/ cu ochi bifocali/ care văd simultan/ două lumi", ea face naveta de la *Est* către *sine,* având certitudinea că „ce închis e-nafară/ deschis e de-a dreptul în tine,/ !tu ştii". Privirea *bifocală* în infinitul acvatic şi în sine îi îngreunează cu înțelesuri logosul, prin care poeta se mântuieşte. Pribegind în lumea lui, eul liric descoperă insula lui Euthanasius, spațiu al armoniei, echilibrului şi înseninării, „în care, mărturiseşte poeta, în căutarea eternului *Absolut*, să nu ne mai terorizeze manifestările dureroase şi paradoxale ale vieții. Şi, cu atât mai mult, curgerea noastră continuă spre *Marele Tot*".

Bibliografie

Cimpoi 2002: Mihai Cimpoi, *Poezia „tranzitivului"*, prefață la Eugenia Bulat, *Stalactite*, Chişinău.

Poamă 2002: Andrei Poamă, *Despre Niobe-Antigona şi rochiile ei retro*, în „Contrafort", nr. 9–10.

Venice in Bessarabian Accords

The volumes "Stalactites" and "Venice" certify the full maturity of the poetess Eugenia Bulat. She masters the verse with philosophic overtones. Her verse has passed through the organ of various euphonic modulations. After the poetess suffered inner burning of all illusions, she has reached Venice where she leaves the clay toga and pulls over herself "heavy blankets of water". Venice is a placental space that revitalizes the lyrical I, it gives him wings to fly and eyes to see. The bifocal view in the aquatic infinite and in the self makes the consistent and the poetess gets salvation.

BDD-V2614 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:40:47 UTC)